

ศึกษาวิเคราะห์คนพาลในพุทธปรัชญาเถรวาทสู่วิถีวิทยาในยุคปัจจุบัน

Study and Analysis of Bullies in Theravada Buddhist Philosophy, Leading to Modern Methods

พระธีรพล ญฐโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

PhraTerapon Nutthiko

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus

Corresponding Author, Email: benedit8263@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของ “คนพาล” ตามแนวคิดพุทธปรัชญาเถรวาท รวมถึงแนวทางหรือวิถีวิทยาที่เหมาะสมในการจัดการกับคนพาลในบริบทสังคมปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า คนพาลเป็นบุคคลที่ประกอบด้วยเจตนาชั่วทางกาย วาจา ใจ มีพฤติกรรมก่อความเดือดร้อน เบียดเบียนผู้อื่น พูดเท็จ พูดคำหยาบ คิดปองร้าย และไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรมพื้นฐาน ลักษณะดังกล่าวถือเป็นเหตุแห่งอกุศลกรรมซึ่งนำไปสู่ความพินาศ ความทุกข์ และคติภูมิที่ไม่พึงปรารถนา ตามหลักกรรมในพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ วิถีวิทยาในการจัดการคนพาลในอดีตมักอาศัยคติความเชื่อและวรรณกรรมทางศาสนาเพื่อปลูกฝังบาปบุญคุณโทษ ขณะที่ในยุคปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้ศาสตร์สมัยใหม่ เช่น อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา เน้นการป้องกัน การควบคุมพฤติกรรม และการฟื้นฟูผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตาม หลักธรรมเชิงมนุชยนิยมยังคงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงตนเองของคนพาลและการคืนคนดีสู่สังคม บทความนี้จึงชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการของวิถีวิทยาในการจัดการพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: คนพาล; พุทธปรัชญาเถรวาท; วิถีวิทยาสมัยใหม่

Abstract

This academic article aims to examine and analyze the characteristics and behaviors of “evil persons” (pāla) according to Theravada Buddhist philosophy, as well as methodological approaches for addressing such individuals in the context of

* ได้รับบทความ: 19 กุมภาพันธ์ 2568; แก้ไขบทความ: 20 มีนาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 27 มีนาคม 2568

contemporary society. The findings reveal that an evil person is one driven by unwholesome intentions in body, speech, and mind, often causing disturbance, harming others, lying, using harsh speech, harboring malice, and failing to uphold basic moral principles. These behaviors constitute unwholesome karma, leading to mental agitation, suffering, and undesirable rebirth according to Buddhist doctrine. Traditional methods of dealing with evil persons relied on religious beliefs and moral narratives to cultivate awareness of virtue and vice. In contrast, modern approaches incorporate disciplines such as criminology and penology, emphasizing prevention, behavioral control, and rehabilitation. Nevertheless, humanistic principles aligned with Buddhist teachings continue to play a crucial role in facilitating personal transformation and reintegration into society. This study therefore highlights the evolution of methodological approaches to managing harmful behaviors from the Buddha's era to the present

Keywords: Bullies; Theravada Buddhist Philosophy; Modern Methodology

บทนำ

อุปนิสัยหรือพฤติกรรมของมนุษย์นั้นถือเป็นจริยศาสตร์ที่กำหนดการกระทำของมนุษย์ (พระศรีคัมภีร์ญาณ, 2559 : 103) ภาวะทางสังคมที่ไม่พึงปรารถนาที่สร้างความสับสนวุ่นวายเดือดร้อนหรือความทุกข์ให้กับบุคคลจำนวนมาก (สุเทพ สวีรางกุล, 2554 : 69) เกิดจากคนที่เรียกว่า “คนพาล” ผู้ที่หาเรื่องทำให้วุ่นวาย ทำให้เดือดร้อน ขอบหาเรื่องทะเลาะวิวาท (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554 : 662) ปัญหาเรื่องคนพาลมีมาตั้งแต่ครั้งสมัยพุทธกาลแล้วจัดเป็นปัญหาจริยศาสตร์ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับเจตนาที่มีผลกระทบกับตนเองและผู้อื่น ปัญหาเรื่องของคนพาลนี้เป็นประเด็นปัญหาที่น่าจะหยิบยกมาศึกษาวิเคราะห์ผ่านข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ในทางพุทธศาสนาเพื่อหาคำตอบในแง่ของความคิดความเข้าใจและเพื่อเป็นการหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดระบบศีลธรรม (บุญมี แท่นแก้ว, 2540 : 98) โดยอาศัยการวิเคราะห์ผ่านอัตวิสัยของคนพาลว่ามีความประพฤติอย่างไรหรือมีปัจจัยอะไรที่สนับสนุนให้ต้องสร้างปัญหาหรือความวุ่นวายให้เกิดขึ้นในสังคม เพราะสังคมมนุษย์มีความแตกต่างกับสังคมของสัตว์เดรัจฉานตรงที่การอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์นั้นควรจะต้องมีความเคารพในสิทธิเสรีภาพของกันและกัน การที่สังคมใดที่อ้างว่ามีอารยธรรมหรือเป็นสังคมที่เจริญแล้วสังคมนั้นจะต้องไม่มีการละเมิดหรือทำให้วุ่นวายในสังคมเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยที่สุด แต่ถ้าสังคมในยังมีความวุ่นวายการทะเลาะวิวาทกันของคนในสังคมสังคมนั้นก็อาจจะยังถือว่าเป็นสังคมที่ไร้อารยธรรม (สมภาร พรหมทา, 2548 : 249) ในครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงค้นพบว่ามนุษย์ทุกคนมี (Being) ธาตุแท้ภายในที่ฝังมาแอบซ่อนอยู่วันใดที่สามารถค้นพบ

ธาตุแท้ที่ซ่อนอยู่นี้ ชีวิตของคนๆ นั้นจะเปลี่ยนแปลงไปโดยขึ้นเชิง (สมภาร พรหมทา, 2565 : 95) ก่อนที่เราจะค้นหาว่าอะไรคือธาตุแท้ที่ดังามเราก็ควรจะทราบก่อนว่าปัญหาคืออะไร ในบทความนี้จะมุ่งศึกษาวิเคราะห์ไปที่ความไม่ดีไม่งามผ่านพฤติกรรมของคนพาลในครั้งพุทธกาลสู่วิถีวิทยายุคปัจจุบัน ตามวิธีการแบบพุทธปรัชญาเถรวาทคือการที่เราหาวิธีในการแก้ปัญหาได้เราต้องค้นหาว่าอะไรคือทุกข์เสียก่อน

วิเคราะห์คนพาลในพุทธปรัชญาเถรวาท

1. ลักษณะของคนพาลในพุทธปรัชญาเถรวาท

ลักษณะของคนพาลในทางพุทธปรัชญาเถรวาทในคัมภีร์พระไตรปิฎกสามารถแบ่งแย่งประเภทได้หลายลักษณะเป็นเหมือนกระจกสะท้อนให้เห็นอุปนิสัยใจคอหรือพฤติกรรมที่คนพาลนั้นแสดงออกมา ในปิ่นพิตสูตรอธิบายว่าคนพาล คือ บุคคลที่คนที่ชอบฟังเลื่องยากได้ของคนอื่นหรือพวกที่ชอบถือเอาทรัพย์ที่เจ้าของมิได้ให้ เรื่องนี้มุมมองในเชิง พุทธจริยศาสตร์มองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นต้นหาความอยากที่ไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติกล่าวคือคนลักษณะนี้จัดเป็นพวกที่มีความต้องการเกินพอดีอยากที่จะได้ของผู้อื่น (วิทย์ วิศุทเธย์, 2553 : 60) นอกจากนี้คนพาลนั้นยังเป็นคนที่ชอบพูดแต่เรื่องชั่วคือเป็นคนชอบพูดโกหกเป็นคนชอบพูดคำไม่สุภาพ เป็นคนพูดเพ้อเจ้อ แนวคิดในเชิงปรัชญาเกี่ยวกับคำพูดนี้มองว่าในสังคมมนุษย์นั้นมีความรู้ชนิดหนึ่งที่ถูกเก็บผ่านประสบการณ์ผ่านประสาทสัมผัสที่เป็นความรู้ส่วนบุคคล โดยใช้ภาษาแทนสิ่งประจักษ์หรือประสบการณ์ที่บุคคลได้รับมา ในการที่จะให้ข้อมูลตามที่ประสาทสัมผัสรับมาการกระทำลักษณะนี้ถือว่าเป็นความสัตย์ แต่ถ้าได้รับข้อมูลหรือประสบการณ์อย่างหนึ่งแต่ไปพูดอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ด้วยถ้อยคำที่ไม่ตรง ลักษณะนี้ถือว่าเป็นเจตนาที่จะกล่าวให้ผิดจากความเป็นจริงไปจัดเป็นลักษณะของคนพาล (สมักร บุราวาส, 2537 : 113) และลักษณะของคนพาลที่เป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือชอบคิดแต่เรื่องชั่วชอบทำแต่เรื่องชั่วเป็นคนมีความพยาบาทคิดปองร้ายผู้อื่นและยังเป็นผู้ที่ชอบเบียดเบียนผู้อื่นไม่เว้นแม้แต่พระตถาคต คนพาลนี้ก็ยังถูกอธิบายเชื่อมโยงไปถึงพญามานมารด้วย เรื่องของการชอบกระทำความชั่วนี้ตามทัศนะหลักธรรมมองว่ามนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่พร้อมจะทำดีหรือทำชั่วก็ได้เมื่อถูกกระตุ้นไปในทางลบและเมื่อถูกกระตุ้นไปในทางลบก็จะติดเป็นนิสัยไปในทางลบ (สมภาร พรหมทา, 2560 : 143) นอกจากนี้ยังอธิบายคนพาลคือคนที่ถูกเหตุแห่งทุกข์มากระทบเข้าและมักจะหวั่นไหวเพราะความเป็นคนโง่ คนพาลจึงจัดอยู่ในประเภทของคนโง่ด้วยคือเป็นคนที่ไม่ฉลาดไม่ควรสรรเสริญ เป็นคนที่ไม่พิจารณาคุณหรือโทษโดยความเป็นสาระ สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นการพัฒนาที่ทำให้ลายความเป็นมนุษย์กล่าวคือมีลักษณะของการพัฒนาทางความคิดที่ขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบและตกเป็นทาสของความคิดโดยไม่พิจารณาถึงข้อดีข้อเสีย (ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2560 : 5) ในการสอนในเชิงพุทธปรัชญาเถรวาทนั้น มุ่งให้ผู้ฟังมุ่งให้ผู้ฟังเกิดความรู้หรือปัญญาในสิ่งที่สอน ไม่ใช่เพื่อให้เกิดความเชื่อว่ามันต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ก็มีข้อยกเว้นให้กับความเชื่อในลักษณะของความเชื่อที่ประกอบ

ด้วยปัญญาที่เรียกว่า“อาการวิสัฐา”และยกย่องความคิดแบบวิภาษาคือคิดการวิเคราะห์ตามความเป็นจริงครบถ้วนทุกแง่มุม ดีก็บอกว่าดี เมื่อชั่วก็บอกว่าชั่วหรือว่ามีทั้งดีและชั่วก็บอกว่าเป็นทั้งดีทั้งชั่ว (สุเขาวน พลอยชุม, 2565 : 21) นอกจากนี้คนพาลยังจัดอยู่ในประเภทของบุคคลที่ชอบฆ่าสัตว์ เป็นผู้ที่ชอบลักทรัพย์ เป็นผู้ที่ชอบประพฤติดินในกาม เป็นผู้ที่พูดเท็จและเป็นผู้ที่ชอบเสพของมีนเมา กล่าวคือ ผู้ที่ไม่อยู่ในศีลห้าที่เป็นเหมือนจริยศาสตร์ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ว่าด้วย อะไรควรเว้น อะไรควรทำ อะไรผิด อะไรถูก อะไรดี อะไรชั่ว แต่คนพาลมักจะกระทำความเลวนี้ตามเจตจำนงที่ได้รับการกระตุ้นเตือนจากอุปนิสัย (ชัยวัฒน์ อัดพัฒน, 2561 : 1) คนพาลยังจัดอยู่ในลักษณะประเภทของผู้ที่ไม่เห็นโทษว่าเป็นโทษ ผู้ไม่ยกโทษให้สมควรแก่กรรม ผู้ไม่เสียแถมเป็นอัสติบรูต ถูกผู้รู้ทั้งหลายติเตียนเหตุเพราะคนพาลเมื่อถูกเหตุแห่งทุกมาระทบย้อมหัวน้โหวตามเพราะความเป็นคนโง่ เป็นผู้ประสพสิ่งที่ไม่ใช่บุญเป็นอันมากเป็นโมฆบุรุษหลงไม่รู้แจ้งในพระนิพพานตกุวิบาต จริยศาสตร์สังคมองว่าการที่คนพาลจะเชื่อฟังกฎทางศีลธรรมนั้น อาจจะมีเหตุผลเพียงเหตุผลเดียวเพราะกลัวบทลงโทษทางสังคมากกว่าการเชื่อฟังจากนิสัยที่แท้จริง นั่นเอง (ทินพันธุ์ นสคะตะ, 2559 : 179)

2. กรรมของคนพาลในพุทธปรัชญาเถรวาท

ในเรื่องของกรรมหรือการกระทำของคนพาลที่ประกอบด้วยเจตนาไม่ว่าจะทางกาย วาจาหรือใจ จะต้องได้รับผลของเจตนา นั้น ๆ (ป.อ.ปุฏโต, 2548 : 84) จากงานวิจัยพบว่าคนพาลและบัณฑิตนั้นจะมีกรรมที่เป็นเครื่องหมายเหมือนกัน ต่างกันตรงที่บัณฑิตจะมีกุศลเป็นเครื่องหมายมุ่งหมายในการที่จะแก้ปัญหาในสิ่งที่ป็นสารถะหรือแก่นสารสำคัญในชีวิต (พระธีรพล ญญโก, 2564 : 91) แต่คนพาลนั้นจะมีอกุศลเป็นเครื่องหมายคนพาลจึงมีกรรมชั่วทำให้มีอุปาทะคือจิตที่ฟุ้งซ่านทำให้ได้รับผล คือความทุกข์ใจ และเมื่อคนพาลที่ทำความชั่วไว้ในโลกนี้หลังจากที่เขาตายแล้ววิญญาณจะไปถือกำเนิดในชาติใหม่ต่อไปตราบเท่าที่ยังมีกิเลสส่วนจะไปในสุคติหรือทุคติขึ้นอยู่กับกรรมที่ทำไว้ (พิน ดอกบัว, 2557 : 3) ในคัมภีร์พระไตรปิฎกอธิบายกรรมของคนพาลหลังจากตายแล้วกรรมชั่วไปนรก นายนิรบาลจะดูผลของคนพาลและเอาชวานถาตราบเท่าที่บาปกรรมนั้นไม่สิ้น เอาเท้าขึ้นเอาศีรษะลงเอามัดเชือกให้คนพาลต้องเสวยทุกข์เวทนาตราบเท่าที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นสุดจับคนพาลเทียมรถแล่นกลับไปกลับมาบนพื้นอันร้อนลวกเป็นเปลวโชติช่วง เสวยทุกข์เวทนาอย่างหนักเผ็ดร้อนในที่นั้น นอกจากนี้นายนิรบาลยังบังคับคนพาลให้ขึ้นลงภูเขาถ่านเพลิงลูกใหญ่ที่ไฟลุกโชติช่วงแต่คนพาลก็ยังไม่ตายตราบเท่าที่บาปกรรมยังไม่สิ้นไป นายนิรบาลจึงจับคนพาลเอาเท้าขึ้น เอาศีรษะลงทุ้มลงในโลหภูมิหม้อทองแดงอันร้อนแดงลวกเป็นแสงไฟคนพาลนั้นถูกต้มเดือดจนตัวพองในโลหภูมินั้น คนพาลเมื่อถูกต้มเดือดจนตัวพองในโลหภูมินั้น บางครั้งลอยขึ้นบางครั้งจมลง บางครั้งลอยขวาง เขาเสวยทุกข์เวทนาอย่างหนักเผ็ดร้อน อยู่ในโลหภูมิอันร้อนแดงนั้น แต่คนพาลก็ยังไม่ตายเพราะกรรมยังไม่สิ้นไป นายนิรบาลจึงทุ้มคนพาลลงในมหานรกอีกจนกว่าจะหมดกรรม เรื่องของกรรมนี้อธิบายเพิ่มเติมในสรุปตอนท้ายว่าการที่คนพาลตกไปสู่

วินิบาตแล้วหวังที่จะได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้งนี้นั้นยากมาก ๆ มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับกรรมที่ว่ากรรมทุกอย่างต้องให้ผลโดยเฉพาะผลที่ไม่เกี่ยวกับสภาวะทางจิต เช่น ความเข้าใจที่ว่ากรรมฆ่าผู้อื่นต้องตกนรกหรือถูกลงโทษแน่นอนไม่ช้าก็เร็ว แต่ในแนวคิดปฏิจจสมุปบาทอธิบายว่าเหตุที่ไม่สามารถบังคับให้เกิดผลได้ทุกครั้งนั้น เพราะกรรมบางอย่างก็ไม่มีโอกาสให้ผลเช่นการอธิษฐาน ยกเว้นกรรมที่เกิดพร้อมกับกรรมที่เป็นสภาวะทางจิต (วัชระ งามจิตรเจริญ, 2556 : 326) ดังนั้น กรรมของคนพาลนั้นจะมีเงื่อนไขของการกระทำตามความหนักเบาและจะส่งตามผลของการกระทำความจริงใจในการกระทำหรือเจตนา และด้วยความจริงใจนั้นเป็นการกระทำที่จะก่อให้เกิดผลเต็มหรือสมบูรณ์ ทั้งในทางที่ดีและในทางที่ชั่วกล่าวคือ ถ้าทำด้วยวิธีการที่รุนแรงเช่นการฆ่าก็จะมีผลบาปมาก ถ้าทำด้วยวิธีการที่ไม่รุนแรงก็จะมีผลที่ไม่รุนแรง แต่ถ้าทำด้วยความเคารพอ่อนน้อมก็มีผลมาก การกระทำเหล่านี้ในทางพุทธศาสนาเรียกว่า “กรรม” นั้นเอง (สุเชาวน์ พลอยชุม, 2565: 254)

วิเคราะห์คนพาลในยุคปัจจุบัน

1. คนพาลในยุคปัจจุบัน

ปัญหาของคนพาลในยุคปัจจุบันก็ยังถือว่าเป็นปัญหาในเชิงมานุษยวิทยาที่มองว่าสังคมมีความไม่สมดุลอยู่ตลอดเวลา เพราะสังคมมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาด้วยความขัดแย้งในสังคม (ยุคติ มุกดาวิจิตร, 2564 : 231) ที่เกิดจากบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบสังคมจึงเกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้จึงต้องทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลคนพาลในปรัชญาเถรวาทเป็นการมองย้อนไปถึงต้นตอของปัญหาในอดีตผ่านประสบการณ์และวัฒนธรรมของมนุษย์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์และตีความออกมาจากหลักฐานที่ปรากฏในอดีต ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์เข้าใจโลกที่เราอาศัยอยู่ปัจจุบัน และอาจจะจินตนาการหรือคาดการณ์ไปถึงอนาคตได้ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2561 : 1) และจากข้อมูลที่ยกมาในเบื้องต้นก็พอจะทำให้เห็นลักษณะหรือนิสัยของคนพาลเมื่อสองพันกว่าปีที่แล้วกับคนพาลในยุคปัจจุบันว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันและนำไปสู่การกำหนดทฤษฎีหรือแนวทางในการแก้ปัญหาเป็นวิวัฒนาการวิธีวิทยาคนพาลมาถึงปัจจุบัน

แม้ว่าคนพาลนั้นจะมีพื้นฐานลักษณะนิสัยที่ดูเหมือนสร้างปัญหาให้กับเพื่อนมนุษย์และสังคมมากมาย แต่มุมมองในเชิงมนุษย์นิยมเชื่อว่ามนุษย์นั้น มีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองโดยไม่ต้องอาศัยสิ่งเหนือธรรมชาติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2540 : 44) และเชื่อว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ได้ด้วยตัวเอง ในจกกวัดติสสุตรได้แสดงให้เห็นว่า การกระทำผิดทั้งหลายของมนุษย์นั้นเช่น การลักขโมย การทำร้ายร่างกาย การฆ่ากัน การโกหกหลอกลวง ล้วนเป็นผลมาจากความอดอยากจนและในกฎทันทติสสุตรได้บรรยายว่าวิธีการแก้ไขอย่างชาญฉลาดที่จะทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมได้นั้น ไม่ใช่แค่เพียงการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรงหรือริบทรัพย์หรือโดยการประหารชีวิตเท่านั้น แต่การที่จะ

แก้ปัญหาต่างๆได้ดีที่สุดคือการหาสิ่งจำเป็นให้กับคนในสังคม เช่น อาหาร พันธุ์พืช จะเห็นว่าวิถีวิทยาจัดการคนพาลในกฎทนต์สูตรที่เสนอไว้ก็คือการจัดการกับความยากจน ถือเป็นวิธีจัดการกับปัญหาเรื่องคนพาลในสังคมในสมัยพุทธกาล (สุเชวณ พลอยชุม, 2565: 292)

2. วิถีวิทยาคนพาลในยุคปัจจุบัน

ในการแก้ปัญหาคนพาลหรือวิถีวิทยาสิ่งที่จะต้องมีเป็นอย่างแรกคือ การเคารพและยอมรับซึ่งกันและกันเป็นการตระหนักถึงสมณะในตัวตนของคนพาลในการที่จะให้การยอมรับในการที่จะกลับตัวเป็นคนที่ดีขึ้น คนในสังคมต้องให้โอกาสกำลังใจและการยอมรับคนพาลเหล่านี้ในการที่จะกลับตัวเป็นคนที่ดีขึ้น จะทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่าง“ตัวตนเดิม”และ“อัตลักษณ์”ของการเปลี่ยนแปลงและยังรวมถึงการปฏิบัติตนที่เป็นเครื่องพิสูจน์การเปลี่ยนแปลงของคนพาล จนเกิดการยอมรับของคนในสังคมในฐานะผู้มีสมรรถนะในการเปลี่ยนแปลงตนเอง (มารค ตามไท, 2558 : 120)

วิถีวิทยาของคนในยุคก่อนอาศัยศรัทธาความเชื่อ ในการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือเพื่อสั่งสอนคนในสังคมให้รู้จักบาปบุญคุณโทษตัวอย่างวิถีวิทยาในรูปแบบคติชนของไทย เช่น “ไตรภูมิภูมิกถา” หรือ “ไตรภูมิพระร่วง” ที่นิพนธ์โดยพญาลิไทเชื่อกันว่าเป็นการนิพนธ์เพื่อจะเทศนาพระอภิธรรมถวายแด่พระมารดาและเพื่อสั่งสอนประชาชนทั่วไปใช้ศึกษาเรียนรู้ในเรื่องที่ว่า “ทำบาปจะตกนรก ทำบุญจะได้ขึ้นสวรรค์” ถือว่าเป็นวิถีวิทยาการสอนพระพุทธศาสนาทางอ้อมให้คนพาลละเว้นการทำความชั่ว หมั่นพากเพียรทำความดีและทำจิตใจให้บริสุทธิ์ (พญาลิไท, 2564 : 11) นอกจากนี้วิธีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมก็ยังอยู่ในรูปแบบของตำนานปรัมปราด้วย เป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในสังคมดั้งเดิมเพราะบรรจุกวามความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีส่วนช่วยในการกำหนดศีลธรรมหรือกฎเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติให้กับคนในสังคม ถือเป็นวิถีวิทยาที่เป็นเครื่องมือทางภูมิปัญญาในการขัดเกลาคนพาลในสังคมแบบดั้งเดิม (ศิริพร ณ ถลาง, 2563 : 365)

ในยุคปัจจุบันมีทฤษฎีหรือมุมมองเกี่ยวกับคนพาลหรือผู้กระทำความผิด ผ่านผลงานที่มีชื่อว่า (Essay on Crimes and Punishments) เชื่อว่าการกระทำผิดของมนุษย์ในยุคปัจจุบันอาจจะมีปัจจัยสนับสนุนหรือแรงกระตุ้นจากตัวมนุษย์เอง จึงเกิดมีศาสตร์ที่มีชื่อว่า “อาชญาวิทยา” เป็นศาสตร์ที่ทำการวิเคราะห์ปัญหาการเกิดขึ้นของอาชญากรรมสาเหตุและวิธีป้องกัน จนนำไปสู่ศาสตร์ที่มีชื่อว่า “ทัณฑวิทยา” ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (จอมเดช ตรีเมฆ, 2564 : 13) ตามทฤษฎีความคงที่เชื่อว่ามนุษย์พยายามควบคุมและคาดเดาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้รับมาในอดีตหากมนุษย์ไม่สามารถควบคุมและคาดเดาเหตุการณ์ต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งที่เรียกว่า Cognitive Dissonance และจะนำไปสู่ความวิตกกังวล ตามทฤษฎีแล้วความวิตกกังวลนี้จะต้องได้รับการแก้ไขโดยการปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริงและลดความคาดหวังลงเพื่อให้เกิดความคงที่ของชีวิตเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกคน (ยศ สันตสมบัติ, 2559 : 260)

สรุป

ลักษณะของคนพาลในทางพุทธปรัชญาเถรวาทอธิบายในลักษณะของบุคคลที่คนที่ชอบเพ่งเล็งอยากได้ของคนอื่น หรือพวกที่ชอบถือเอาทรัพย์สินที่เจ้าของมิได้ให้ ชอบพูดแต่เรื่องชั่วคือเป็นคนชอบพูดโกหก เป็นคนชอบพูดคำไม่สุภาพ เป็นคนพูดเพ้อเจ้อ เป็นคนมีความพยาบาทคิดปองร้ายผู้อื่น ชอบเบียดเบียนผู้อื่นไม่เว้นแม้แต่พระตถาคต คนพาลจึงจัดอยู่ในประเภทของคนโง่ ไม่พิจารณาคุณหรือโทษโดยความเป็นสาระไม่อยู่ในศีลห้า เป็นผู้ที่ไม่เห็นโทษว่าเป็นโทษ เป็นผู้ที่ไม่ยกโทษให้สมควรแก่กรรม ไม่เฉียบแหลมเป็นอสัตบุรุษ เป็นโมฆบุรุษ ถูกผู้รู้ทั้งหลายติเตียน ผู้หลงไม่รู้แจ้งในพระนิพพาน ผู้ตกไปสู่วินิบาต

คนพาลนั้นจะมีกุศลเป็นเครื่องหมายกล่าวคือคนพาลมีการกระทำที่ไม่ดี หรือกรรมชั่ว ทำให้คนพาลเป็นผู้มีอุปาทะคือจิตที่ฟุ้งซ่านทำให้คนพาลได้รับผลความทุกข์ใจอยู่ตลอดเวลา หลังจากตายแล้วต้องเสวยทุกข์เวทนาตรากตรำที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นสุด คนพาลที่ทำความชั่วไว้ในโลกนี้ปรัชญาเถรวาทเชื่อว่าหลังจากตายแล้ววิญญาณจะไปถือกำเนิดในชาติใหม่ต่อไปตรากตรำที่ยังมีกิเลส ส่วนจะไปในสุคติหรือทุคติก็ขึ้นอยู่กับกรรมที่ทำไว้ ในกรณีที่ตกสู่มหานรกในคัมภีร์พระไตรปิฎกอธิบายกรรมของคนพาลหลังจากตายแล้วว่านายนิรบาลอุตุลากเขาไป เอาขวานถากตรากที่บาปกรรมนั้นไม่สิ้น และการที่คนพาลผู้นั้นตกไปสู่วินิบาตนั้นการจะพึงหวังที่จะได้กลับมาเป็นมนุษย์อีกนั้นยากกว่า

ปัจจุบันวิธีวิทยาจัดการกับคนพาล คือ การใช้กฎหมายควบคุมคนพาลเพื่อไม่ให้คนพาลเกิดการกระทำผิดซ้ำซาก เพราะเชื่อว่ามนุษย์ถูกควบคุมด้วยหลักธรรมชาติ 2 ประการ คือ ความพอใจและความทุกข์ทรมาน สังคมจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายเพื่อยับยั้งการกระทำที่เบียดเบียนผู้อื่นของมนุษย์ ในกรณีที่คนพาลนั้นจะต้องได้รับการควบคุมตัวคุมขังเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นตามทฤษฎีอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิมที่ให้แนวคิดเอาไว้ว่า ควรจะต้องมีความรุนแรงที่เหมาะสมกับการทำความผิดในเรื่องนั้น ๆ ไม่ใช่เป็นการกระทำในลักษณะของการแก้แค้นและเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมนั้นจะต้องมีความรวดเร็วพอและกระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณะชน ให้ได้รับทราบในทุกขั้นตอน เหล่านี้ถือเป็นวิวัฒนาการของคนพาลตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงวิธีวิทยาการจัดการกับคนพาลในยุคปัจจุบัน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาศึกษาวิเคราะห์คนพาลในพุทธปรัชญาเถรวาทสู่วิธีวิทยาในยุคปัจจุบันทำให้ทราบว่าคนพาลมีลักษณะของบุคคลที่ชอบคิดแต่เรื่องชั่ว ทำแต่เรื่องชั่วและพูดแต่เรื่องชั่ว ชอบเบียดเบียนผู้อื่น เป็นคนโง่ไม่ฉลาด ไม่ควรสรรเสริญ ในทางพุทธปรัชญาเถรวาทถือว่าคนพาลเป็นผู้มีกรรมชั่วทำให้คนพาลเป็นผู้มีอุปาทะคือจิตที่ฟุ้งซ่านที่จะทำให้ได้รับผลความทุกข์ใจเมื่อเสียชีวิตลง ในแง่องค์ความรู้

วิถีวิทยาในยุคปัจจุบันพบว่าคนในยุคก่อนอาศัยคติความเชื่อในการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือเพื่อสั่งสอนคนในสังคมให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ แต่ปัจจุบันวิธีเดิมอาจไม่ได้ผลกว่าการใช้กฎหมายควบคุมคนพาล และเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำจึงมีศาสตร์ที่มีชื่อว่า “อาชญาวิทยา” เป็นศาสตร์ที่วิเคราะห์ปัญหาการเกิดขึ้นของอาชญากรรมสาเหตุและวิธีป้องกันจนนำไปสู่ศาสตร์ที่มีชื่อว่า “ทัณฑวิทยา” และสิ่งที่สำคัญ คือ คนในสังคมต้องให้อีกาสงำลึงใจคนพาลในการที่จะกลับตัวเป็นคนที่ดีของสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา ท้วมสุข. (2561). การวิจัยมนุษยศาสตร์ดิจิทัล. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. (2561). ทฤษฎีและปัญหาจริยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: คอมม่า ดีไซน์ แอนด์ พรินท์ จำกัด.
- เชาวน์ พลอยชุม. (2565). พุทธปรัชญาในสุตตันตปิฎก. นครปฐม: มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เชาวน์ พลอยชุม. (2565). พระพุทธศาสนาเถรวาทพุทธวิธีเพื่อชีวิตและสังคม. นครปฐม: มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เชาวน์ พลอยชุม. (2565). มิตินทางสังคมในพุทธศาสนายุคต้น. นครปฐม: มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จอมเดช ตรีเมฆ. (2564). ทฤษฎีอาชญาวิทยา. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์. (2553). ปรัชญาทรรศน์ พุทธปรัชญา / วิทย์ วิศทเวทย์. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (2559). คุณธรรมจริยธรรมกับศีลธรรมจากมุมมองของปรัชญา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2560). ปรัชญาทรรศน์: มุมมองมนุษยศาสตร์สังคมและการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระญาณไทย. (2564). เถภูมิกถา (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- พระศรีคัมภีร์ญาณ. (2559). จริยศาสตร์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธีรพล ภูมิโก (บัวทอง). (2564). การศึกษาเปรียบเทียบบัณฑิตในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื้อ (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2554). อรรถกถา ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2540). กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- พิน ดอกบัว. (2557). แนวคิดเกี่ยวกับสังสารวัฏ: การเวียนว่ายตายเกิดในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.
- มารค ตามไท. (2558). มิติทางปรัชญาและวัฒนธรรมของการสร้างสติภาพ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- ยศ สันตสมบัติ. (2559). มนุษย์กับวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุคติ มุกดาวิจิตร. (2564). วิวาทะมานุษยวิทยา: วิธีทฤษฎีและวิธีวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ศยาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- วัชร งามจิตรเจริญ. (2556). พุทธศาสนาเถรวาท (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2553). ปรัชญาทรรศน์ พุทธปรัชญา. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2563). ทฤษฎีคิดชนวิทยา: วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนานนิทานพื้นบ้าน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมักร บุรวาศ. (2537). พุทธปรัชญา. กรุงเทพมหานคร: ศยาม.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: พรินติ้ง แมส โปรดักส์.

สมภาร พรหมทา. (2548). พุทธปรัชญา มนุษย์ สังคม และปัญหาจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: ศยาม.

สมภาร พรหมทา. (2560). แก่นคิดของพุทธปรัชญาเถรวาท. กรุงเทพมหานคร: ปิพีเค พรินติ้ง.

สมภาร พรหมทา. (2565). ชีวิตที่งดงามในทัศนะของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพมหานคร: ปิพีเค พรินติ้ง.

สุเทพ สุวีรางกูร. (2554). สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.

Bentham, J. (1798). An introduction to the principles of morals and legislation. London:
The Collected Works of Jeremy Bentham, Athlone Press.